

ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ ТА США

Співробітництво між Україною та Сполученими Штатами Америки у торговельній сфері протягом останніх 30 років розвивалося досить стрімко. Основною проблемою України щодо зовнішньої торгівлі з її стратегічними партнерами, та з США в тому числі є від'ємний зовнішній баланс та типи товарів в зовнішній торгівлі, що вимагає негайного втручання та вирішення. За останні п'ять років, зовнішня торгівля між США та Україною збільшувалась за рахунок потреби у диверсифікації зовнішньої торгівлі. Динаміка зовнішньої торгівлі України та США та України наведено у табл. 1).

Таблиця 1. Баланс зовнішньої торгівлі товарами з США, (млн. дол. США)

Рік	Експорт	Імпорт	Сальдо
2016	426	1687,9	-1261,9
2017	828,1	2524,6	-1696,5
2018	1111,4	2962,4	-1851
2019	978,6	3284,4	-2305,8
2020	983,1	2955,2	-1972,1

Дані: сформовано автором на основі [1],[2],[3],[4]

У 2016 р. зовнішня торгівля товарами між двома країнами помітно активізувалася. За даними Держкомстату України, експорт в 2016 році становив 426 млн. дол. США, а імпорт 1687,9 дол. США. У 2017 році тенденція продовжується, зростають показники експорту та імпорту до 828,1 та 2,52 млрд. дол. відповідно. При цьому відбулося зростання експорту українських товарів до США на 51%, а імпорту на 66,8%. 2018 рік характеризувався поживаленням експорту, що становив – 1,11 млрд дол. США, що на 25,5% більше ніж за 2017 рік, а імпорт – 2,96 млрд. дол. США, що, в свою чергу, більше на 14%. У 2019 році експорт зменшився на 11% і становив 978,6 млн. дол. США, а імпорт збільшився на 9,8% і становив – 3,28 млрд. дол. США. У 2020 році експорт становив 983,1 млн. дол. США, що на 0,4% більше ніж за 2019 рік, а імпорт зменшився на 10% і склав – 2,95 млрд. дол. США. Зростання негативного сальдо у торгівлі товарами зумовлена зростанням обсягів постачання із США високотехнологічної високовартісної продукції, а також зменшенням попиту на українські товари через нестабільність української економіки.

За обсягами товарообороту США залишалися на сьомому місці серед країн-партнерів. Основними видами товарів, які імпортуються є палива мінеральні, нафта, засоби наземного транспорту, реактори ядерні, полімерні матеріали, пластмаси, прилади та інше (табл 2). В Україну ввозиться в основному готова продукція, основну частку якої займають засоби наземного транспорту – від 22% до 27,4% відповідно. На другому місці знаходяться реактори ядерні, котли, машини. Їх частка у структурі імпорту товарів помітно знижувалася упродовж останніх п'яти років – з 15,8% до 8,4%. Досить цікава тенденція спостерігається з продуктами палива і нафти, до 2019 року частка в структурі імпорту зросла до 34% зайнявши провідну позицію, а за 2020 рік частка впала до 20,2%. В імпорті полімерних матеріалів, пластмас та виробів з них, приладів та апаратів оптичних, фотографічних суттєвих змін не відбувалося.

Таблиця 2 Структура імпорту товарів США до України, %

	2016	2017	2018	2019	2020
Палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	12,6	27,1	32,1	34	20,2
Реактори ядерні, котли, машини	15,8	13,9	11,4	10,7	8,4
Засоби наземного транспорту	22,8	19,8	17,5	21,5	27,4
Полімерні матеріали, пластмаси, вироби з них	4,8	4	3	4,5	2,6
Прилади та апарати оптичні, фотографічні	4,4	3,2	3,8	4,1	4,7
Інші товарні групи	39,6	32	32,2	25,2	36,7

Дані: сформовано автором на основі [1],[2],[3],[4]

Щодо експорту товарів США до України то тут слід наголосити на тому, що за нашими дослідженнями основна проблема залишається невирішеною, а саме перевага експорту сировини над готовою продукцією (табл. 3).

Таблиця 3 Структура експорту товарів України до США, %

	2016	2017	2018	2019	2020
Чорні метали	52,7	63,9	63,6	53,2	56,3
Вироби з чорних металів	6	9,5	12,2	16,2	5,1
Літальні апарати	4,6	0,2	1,8	2,0	2,1
Електричні машини	4,8	3,5	4,2	2,6	2,3
Молоко та молочні продукти, яйця птиці, натуральний мед	4,5	3,4	1,2	0,9	1,5
Інші товарні групи	27,4	19,5	17	25,1	32,7

Дані: сформовано автором на основі [1],[2],[3],[4]

Так, за даними таблиці 3 основною продукцією яка експортується з України до США є чорні метали, які займають більше ніж половину усієї структури експорту, а саме – 52,7% у 2016 році. Спостерігався значний приріст у 2017 і 2018 роках в порівнянні з 2016 роком – 63,9% та 63,6% відповідно. У 2019 та 2020 роках спостерігався спад до 53,2% та 56,3%. Слід наголосити, що Україна входить до 10-и світових виробників сталі. Вироби з чорних металів займають друге місце в частці експорту товарів з великим відривом від сировини, а саме – 6% у 2016 році. Спостерігалось пошваблювалася до 2019 року – 16,2%, а потім різко пішло на спад – до 5,1%. Літальні апарати зайняли 4,6% у 2016 році, а в 2017 році відбулося значне зменшення частки – 0,2% збільшуючись до 2020 року до 2,1% Щодо електричних машин то тут ситуація стабільна з 2016 до 2018 року займаючи 4,8% та 4,2% відповідно, а починаючи з 2019 року тенденція іде на спад до 2,6% продовжуючись у 2020 році. Частка молока та молочних продуктів, яйці птиці та натуральний мед зменшувалася упродовж п'яти років з 4,5% до 1,5%.

Проаналізувавши розвиток зовнішньої торгівлі між США та Україною за останні п'ять років ми дійшли до висновку, що зовнішній баланс в Україні залишається від'ємним. Україна, експортуючи сировину та імпортуючи готову продукцію втрачає додану вартість на товари, що в національних масштабах складає мільярди. В першу чергу потрібно передивитись політику здійснення зовнішньої торгівлі, а також забезпечити необхідну інфраструктуру для виробництва готової продукції. Окрім того, необхідна політична стабільність, забезпечення верховенства права, створення відповідної логістичної інфраструктури та перегляд тарифної політики та митних правил.

Список використаних джерел:

1. Статистичний збірник «Зовнішня торгівля України товарами та послугами». 2016 р / *Державна служба статистики України*. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/06/zb_ztutp2017.pdf (Дата звернення: 15.03.2021)
2. Статистичний збірник «Зовнішня торгівля України». 2020 р. / *Державна служба статистики України*. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/06/Zov_torg.pdf (Дата звернення: 15.03.2021)
3. Географічна структура зовнішньої торгівлі України товарами / *Державна служба статистики України*. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/zd/ztt/ztt_u/ztt1220_ue.xls (Дата звернення: 15.03.2021)
4. Країни по товарній структурі зовнішньої торгівлі / *Державна служба статистики України*. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/zd/kr_tstr/kr_tstr_12_2020.xls (Дата звернення: 15.03.2021)

Науковий керівник: к.е.н., доцент Процаликіна А. М.